

Interne notater

STATISTISK SENTRALBYRÅ

89/13

1. mars 1989

SLUTTRAPPORT: UNDERSØKELSE OM HOLDNINGER TIL INNVANDRERE

av

Odd Frank Vaage

INNHold

	Side
1. Formål	1
2. Opplegg og gjennomføring	1
2.1. Utvalg	1
2.2. Datainnsamling	1
3. Feilkilder og usikkerhet ved resultatene	1
3.1. Utvalgsvarians	1
3.2. Utvalgsskjevhet og frafall	3
3.3. Innsamlings- og bearbeidingsfeil	5
Vedlegg	
1. Spørreskjema	7
2. Instruks til intervjuerne	23
3. IO-brev	27

1. FORMÅL

Dette er en landsomfattende undersøkelse om nordmenns holdninger til innvandrere, med Nasjonal komité for intervjuundersøkelser som oppdragsgiver.

Formålet med denne undersøkelsen er å kartlegge noen av de oppfatninger og kunnskaper nordmenn har om innvandrere. Det er også et mål å se dette i sammenheng med den sosiale situasjonen den enkelte befinner seg i, og med holdninger på andre områder. Undersøkelsen vil bli brukt som grunnlag for en bedre forståelse av bakgrunnen for de holdninger nordmenn har til innvandrere, og legge et grunnlag for å følge utviklingen i holdningene.

2. OPPLÈGG OG GJENNOMFØRING

2.1. Utvalg

Til undersøkelsen er det trukket et tilfeldig utvalg på ca. 3000 norske statsborgere i alderen 16 - 74 år, blant dem som var med i utvalget for 3. og 4. gang i arbeidskraftundersøkelsen (AKU) 1. kvartal 1988. I husholdninger der IO er gift er også ektefellen trukket ut. Personer med utenlandsk statsborgerskap er utelatt fra undersøkelsen.

Utvalget til AKU-undersøkelsene er trukket i to trinn. Første trinn består av 102 geografiske områder (utvalgsområder). Som utvalgsområder har en valgt kommuner.

På første trinn er alle kommunene i landet inndelt i 102 strata etter landsdel, kommunetype og innbyggertall. Byer med over 30.000 innbyggere er egne strata som da består av ett utvalgsområde. Fra hvert stratum er det så trukket ett utvalgsområde med sannsynlighet proporsjonal med innbyggertallet.

Innen hvert utvalgsområde trekkes på annet trinn familier.

2.2. Datainnsamling

Intervjuingen ble foretatt i tidsrommet fra 5. til 30. september 1988. En liten del av utvalget ble intervjuet etter denne perioden. Dette gjaldt oppfølging av personer som vi ikke hadde oppnådd intervju med i første omgang.

Personer som hadde flyttet ble ikke erstattet, men oppsøkt på den nye adressen. De som hadde flyttet utenom utvalgsområdene i Statistisk sentralbyrås utvalgsplan, kunne som regel ikke oppsøkes for personlig intervju. Disse ble forsøkt intervjuet pr. telefon.

3. FEILKILDER OG USIKKERHET VED RESULTATENE

3.1. Utvalgsvarians

Den usikkerhet en får i resultatene fordi en bare bygger på opplysninger om en del av befolkningen som undersøkelsen dekker, kalles ofte utvalgsvarians.

Standardavviket er et mål på denne usikkerheten. Størrelsen på standardavviket avhenger blant annet av tallet på observasjoner i utvalget, og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i hele befolkningsgruppen som

omfattes av undersøkelsen. Vi kan anslå standardavviket ved hjelp av observasjonene i utvalget.

Byrået har ikke foretatt spesielle beregninger av slike anslag for tallene i denne publikasjonen, men i tabell A har vi antydnet størrelsen av standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser.

For å illustrere usikkerheten kan vi bruke et intervall som angir nivået på den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått om vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles *konfidensintervaller* dersom de er konstruert på en spesiell måte.

I denne sammenheng kan vi bruke følgende metode: La M være den beregnede størrelse og la S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet blir da intervallet med grenser $(M-2S)$ og $(M+2S)$. Denne metode vil med omtrent 95 prosent sannsynlighet gi et intervall som inneholder den sanne verdi.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell A til å finne konfidensintervaller: Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 3.2 når antall observasjoner er 300. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensen $70 \pm 2 \times 3.2$, dvs. det strekker seg fra 63.6 til 76.4 prosent.

Tabell A. Størrelsen på standardavviket i prosent

Tallet på observasjoner	Prosenttall					
	5(95)	10(90)	20(80)	30(70)	40(60)	50(50)
25	5.3	7.4	9.8	11.2	12.0	12.3
50	3.8	5.2	6.9	7.9	8.5	8.7
75	3.1	4.2	5.7	6.5	6.9	7.1
100	2.7	3.7	4.9	5.6	6.0	6.1
150	2.2	3.0	4.0	4.6	4.9	5.0
200	1.9	2.6	3.5	4.0	4.2	4.3
300	1.5	2.1	2.8	3.2	3.5	3.5
400	1.3	1.8	2.5	2.8	3.0	3.1
600	1.1	1.5	2.0	2.3	2.5	2.5
800	0.9	1.3	1.7	2.0	2.1	2.2
1000	0.8	1.2	1.6	1.8	1.9	1.9
1500	0.7	1.0	1.3	1.5	1.6	1.6
2000	0.6	0.8	1.1	1.3	1.3	1.4
3000	0.4	0.6	0.8	0.9	1.0	1.0

I praksis vil en ikke nøye seg med å betrakte ett og ett prosenttall fra en eller flere undersøkelser særskilt, men sammenligne prosenttall for forskjellige grupper. Da er det nødvendig å være oppmerksom på at to tall som sammenlignes begge er usikre, og at usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis blir større enn usikkerheten på hvert tall.

3.2. Utvalgsskjevhet og frafall

I alt var 3000 personer trukket ut for å delta i denne undersøkelsen. 24 personer tilhørte ikke populasjonen fordi de hadde flyttet til utlandet, bodde på institusjon eller var avgått ved døden. Resten, 2976 personer, ble forsøkt kontaktet for intervju. Av disse ble 928 frafall, 31,2 prosent av alle som ble forsøkt kontaktet.

Frafallet i utvalget fordelte seg på følgende måte etter frafallsårsak.

Tabell B. Menn og kvinner i frafallet, etter frafallsårsak. Prosent

	Alle	Menn	Kvinner
I alt	100	100	100
Nekting	49	45	53
Sykdom eller dødsfall i familien	3	2	4
Bortreist på skole, arbeid, ferie o.l.	8	11	5
Ikke å treffe	18	19	17
Flyttet, ukjent adresse	4	4	4
Annet	19	20	18
Tallet på personer	928	463	465

Nekting er den viktigste enkeltårsak til frafall. Kvinner nekter i litt større grad enn menn, på den annen side var menn oftere bortreist eller ikke å treffe.

Frafall kan føre til utvalgsskjevhet. Hvis omfanget av frafall i ulike grupper avviker vesentlig, vil dette føre til at nettoutvalget (personer det er oppnådd intervju med) ikke har de samme fordelinger som bruttoutvalget (personer som er forsøkt intervjuet).

Utsagn om skjevheter må i prinsippet knyttes til de enkelte kjennemerker. Dersom en har funnet at frafallet ikke har ført til skjevheter på et bestemt kjennemerke, kan likevel frafallet ha hatt virkning på andre kjennemerker. Omvendt innebærer skjevheter som skyldes frafall på et kjennemerke ikke nødvendigvis at andre kjennemerker har en skjev fordeling i forhold til bruttoutvalget.

Tabell C gir mulighet for å belyse eventuelle skjevheter på grunn av frafall for kjennemerkene kjønn, alder og landsdel. En sammenlikner prosentfordelingen på et kjennemerke i bruttoutvalget og nettoutvalget (evt. frafallet). Dersom det er store avvik mellom de to fordelingene viser dette at det foreligger en utvalgsskjevhet for dette kjennemerket.

Tabell C. Bruttoutvalget, frafallet, nettoutvalget og hele befolkningen 16-74 år, etter kjønn, alder og landsdel.

	Bruttoutvalg		Frafall		Nettoutvalg		Befolkningen 16-74 år pr. 1.1.1988	
	Tallet		Tallet		Tallet		Tallet	
	på per- soner	Pro- sent	på per- soner	Pro- sent	på per- soner	Pro- sent	på per- soner	Pro- sent
I alt	2976	100	928	100	2048	100	3.043.225	100
KJØNN OG ALDER								
Menn	1455	49	463	50	992	48	1.525.571	50
16-24 år	238	8	81	9	157	8	308.009	10
25-44 "	647	22	202	22	445	22	637.179	21
45-64 "	403	14	129	14	274	13	403.615	13
65-74 "	167	6	51	6	116	6	176.768	6
Kvinner	1521	51	465	50	1056	52	1.517.654	50
16-24 år	235	8	76	8	159	8	292.544	10
25-44 "	649	22	187	20	462	23	601.281	20
45-64 "	402	14	127	14	275	13	408.941	13
65-74 "	235	8	75	8	160	8	214.888	7
LANDSDEL								
Oslo, Akershus	599	20	188	20	411	20	646.651	21
Østlandet ellers	837	28	256	28	581	28	864.428	28
Agder/Rogaland	399	13	117	13	282	14	399.458	13
Vestlandet	527	18	134	14	393	19	528.835	17
Trøndelag	282	10	99	11	183	9	270.207	9
Nord-Norge	332	11	134	14	198	10	333.646	11

I fordelingene etter kjønn og alder i tabell C er det bare små forskjeller mellom brutto- og nettoutvalget. Det samme gjelder fordelingene etter landsdel.

3.3. Innsamlings- og bearbeidingsfeil

I enhver undersøkelse, både totaltelling og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidningen. Erfaringen er at etter at en har rettet opp feil så langt dette er mulig, så påvirkes de statistiske resultatene fra undersøkelsene i de fleste tilfeller forholdsvis lite av feil. Men virkningen av feil kan i noen tilfeller være av betydning.

Feil under innsamlingen, målingsfeil, oppstår ved at intervjupersonen avgir feil svar eller ved at intervjueren krysser av for svaret i feil rubrikk eller skriver ufullstendige opplysninger i skjemaet. Bearbeidingsfeil er feil koding av f.eks. inntekt og yrke, feil i avledinger (omkodinger) eller feil som oppstår når opplysningene fra spørreskjemaet overføres til maskinlesbart medium. Gjennom manuell skjemarevisjon og maskinelle kontroller har en søkt å finne feil og rette disse opp. Det er imidlertid klart at ikke alle målings- og bearbeidningsfeil oppdages.

Målefeil kan oppstå på mange måter. De kan skyldes vansker med å huske forhold lenger tilbake i tiden. De kan også skyldes misforståelser av spørsmål. Når en spør om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar.

Målefeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som ømtålige. Svarerne kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar eller de vurderinger som ligger til grunn for svaret blir påvirket av hva de oppfatter som sosialt ønskelig. Slike feil kan f.eks. tenkes i forbindelse med spørsmålene knyttet til påstander om innvandrere.

REGISTRERING AV FRAFALL/AVGANG:

Dato for registrering av frafall/avgang 58-61
 Dag Mnd.

Hvem har gitt opplysningene til registrering av frafalls-/avgangsgrunn?

- 62
1	☐	IO SELV
2	☐	IO'S EKTEFELLE/SAMBOER
3	☐	IO'S SØNN/DATTER
4	☐	IO'S FAR/MOR
5	☐	ANDRE: _____
6	☐	INGEN

GRUNNER TIL FRAFALL/AVGANG (VED OPPFØLGING KORRIGERES FOR NY FRAFALLSGRUNN)

- 63-64
FRAFALL ←	00	☐	IO nekter
	02	☐	Andre nekter for IO
	10	☐	IO er kortvarig syk
	11	☐	IO er langvarig syk
	20	☐	Sykdom/dødsfall i IO's familie
	30	☐	IO er bortreist, på ferie o.l.
	31	☐	IO er borte på arbeid, forretningsreise o.l.
	32	☐	IO er borte på skole, studieopphold o.l.
	33	☐	IO er ikke å treffe
	40	☐	IO's bolig/adresse ikke funnet
	70	☐	Annet, spesifiser: _____
AVGANG ←	80	☐	IO er død
	90	☐	IO er flyttet til utlandet (fast)
	94	☐	IO er forpleid i institusjon
	95	☐	Annet, spesifiser: _____
FOR
KONTORET ←	60	☐	Mangler opplysninger fra intervjuer
	65	☐	Kostnader, mangler intervjuere o.l.

VED OPPFØLGING:

Registreringsdato: 65-68
 Dag Mnd.

- 69
1	☐	Ikke oppnådd kontakt med IO
2	☐	Kontakt med IO, fortsatt frafall (MED SAMME GRUNN SOM TIDLIGERE)
		70-71
3	☐	Kontakt med IO, fortsatt frafall (MED NY FRAFALLSGRUNN): ____ ____ ÅRSAKSKODE

72-78

 FOR KONTORET

*Når vi bruker ordet "innvandrere", mener vi vanligvis en utlending som har kommet for å bosette seg her i landet. Det betyr at svært ulike grupper går under dette uttrykket, bl.a. både flyktninger og fremmedarbeidere. Her er vi imidlertid interessert i dine oppfatninger og meninger om innvandrere som kommer fra andre deler av verden enn Nord-Europa og Nord-Amerika.

*1.

Har du eller noen i din nærmeste familie innvandret fra land utenom Nord-Europa og Nord-Amerika i løpet av de siste 15 år?

79

- 1 JA
2 NEI
-

2.

Bor det innvandrere i ditt nabolag?

80

- 1 JA → 3
2 NEI → 4
3 VET IKKE → 4
-

*3.

Hvor ofte har du kontakt med disse innvandrerne? Har du kontakt med dem....

81

- 1 Daglig
2 Ukentlig
3 Månedlig
4 Sjeldnere enn månedlig
5 Aldri
9 VET IKKE
-

4.

Har du for tiden noe innekts-givende arbeid av minst 1 times varighet i uken? Som inntekts-givende arbeid regner vi også arbeid som familiemedlem uten fast avtalt lønn på gårdsbruk, i forretning og i familiebedrift ellers.

82

- 1 JA → 5
2 NEI → 8
-

5.

Arbeider du vanligvis 10 timer eller mer pr. uke?

83

- 1 10 TIMER ELLER MER → 6
2 UNDER 10 TIMER → 8
-

6.

Hva er ditt hovedyrke?

HOVEDYRKE: _____

Kan du kort beskrive dine arbeidsoppgaver:

84 - 86 87
 YRKESKODE

7.

Arbeider du i ditt hovedyrke som selvstendig, som ansatt eller som familiemedlem uten fast avtalt lønn?

- 88
1	☐	SELVSTENDIG	} → 9
2	☐	ANSATT	
3	☐	FAMILIEMEDLEM	

8.

Betrakter du deg hovedsakelig som:

- 89
1	☐	Student/Skoleelev	→ 12
2	☐	Hjemmearbeidende	} → 15
3	☐	Alderspensjonist	
4	☐	Uførepensjonist, etterlattepensjonist	
5	☐	Arbeidsledig	
6	☐	Vernepliktig	
7	☐	Annet	

9.

Arbeider det innvandrere på arbeidsplassen din?

- 90
1	☐	JA	→ 10
2	☐	NEI	→ 15
9	☐	VET IKKE	→ 15

10.

Er innvandrere på din arbeidsplass stort sett på samme stillingsnivå som deg, på høyere nivå, eller på lavere nivå?

91

- 1 PÅ SAMME NIVÅ
 2 PÅ HØYERE NIVÅ
 3 PÅ LAVERE NIVÅ
 4 PÅ FORSKJELLIGE NIVÅER
 5 VET IKKE

11.

Hvis du sammenligner andelen innvandrere i ditt yrke med andelen innvandrere i andre yrker: Vil du da si at det er forholdsvis flere, færre, eller omtrent like mange innvandrere i ditt yrke som i andre yrker?

92

- 1 FLERE
 2 FÆRRE
 3 OMTRENT LIKE MANGE
 9 VET IKKE
- } → 13

12.

Er det innvandrere på din skole eller ditt lærested?

93

- 1 JA → 13
 2 NEI → 15
 9 VET IKKE → 15

*13.

Hvor ofte har du kontakt med innvandrere på arbeidsplassen/skolen eller lærestedet? Har du kontakt med dem...

94

- 1 Daglig
 2 Ukentlig
 3 Månedlig
 4 Sjeldnere enn månedlig
 5 Aldri → 15
 9 VET IKKE → 15
- } → 14

14.

Er denne kontakten først og fremst knyttet til skolen eller lærestedet/arbeidet, eller treffes dere også privat?

95

- 1 KNYTTET TIL SKOLE/ARBEIDSSITUASJONEN
 2 TREFFES OGSÅ PRIVAT
 9 VET IKKE, USIKKER

*15.

Hvor ofte har du kontakt med innvandrere privat? Har du kontakt med dem...

- 96
1	☐	Daglig	}	→ 16
2	☐	Ukentlig		
3	☐	Månedlig		
4	☐	Sjeldnere enn månedlig		
5	☐	Aldri	→ 19	
9	☐	VET IKKE	→ 19	
-

16.

Er den/de innvandrerne som du oftest har privat kontakt med i familie med deg, er det nære venner, venner, eller er det bare bekjente?

- 97
1	☐	FAMILIE
2	☐	NÆRE VENNER
3	☐	VENNER
4	☐	BEKJENTE
9	☐	VET IKKE
-

17.

Hvis du skulle sammenligne deg med de innvandrerne du oftest har privat kontakt med, vil du si at dere er svært like, nokså like, eller nokså ulike med hensyn til slike ting som inntekt, utdanning og yrke?

- 98
1	☐	SVÆRT LIKE
2	☐	NOKSÅ LIKE
3	☐	NOKSÅ ULIKE
9	☐	VET IKKE, STERKT I TVIL
-

18.

Hvis du skulle sammenligne deg med de innvandrerne du oftest har privat kontakt med, med hensyn til slike egenskaper som personlige interesser, holdninger og livsstil, vil du si at dere er svært like, nokså like, eller er dere nokså ulike?

- 99
1	☐	SVÆRT LIKE
2	☐	NOKSÅ LIKE
3	☐	NOKSÅ ULIKE
9	☐	VET IKKE, STERKT I TVIL
-

19.

Informasjon om innvandrere og deres situasjon får vi på flere måter. Har følgende kilder gitt deg mye, en del, litt eller ingen informasjon om innvandrere og deres situasjon?

	MYE	EN DEL	LITT	INGEN	VET IKKE	
	1	2	3	4	9	
Undervisning på skolen	☐	☐	☐	☐	☐	100
Bøker	☐	☐	☐	☐	☐	101
Norske venner og kjente	☐	☐	☐	☐	☐	102
Ukeblader	☐	☐	☐	☐	☐	103
Gjennom arbeidet	☐	☐	☐	☐	☐	104
Aviser	☐	☐	☐	☐	☐	105
Tidsskrifter	☐	☐	☐	☐	☐	106
Radio	☐	☐	☐	☐	☐	107
Fjernsyn	☐	☐	☐	☐	☐	108
Fra innvandrere selv	☐	☐	☐	☐	☐	109

20.

Innvandrere har nå stemmerett ved kommunevalg etter 3 års botid i Norge. Mener du dette er riktig tidspunkt, for seint, for tidlig, eller bør de ikke ha stemmerett ved kommunevalg i det hele tatt?

110

- 1 RIKTIG TIDSPUNKT
 2 FOR SEINT
 3 FOR TIDLIG
 4 BØR IKKE HA STEMMERETT
 9 VET IKKE

*21.

Innvandrere har i dag rett til å stille til valg på Stortinget når de har fått norsk statsborgerskap og bodd i Norge i 10 år. Mener du dette er riktig tidspunkt, er det for seint, er det for tidlig, eller bør de ikke få stille til valg i det hele tatt?

111

- 1 RIKTIG TIDSPUNKT
 2 FOR SEINT
 3 FOR TIDLIG
 4 BØR IKKE FÅ STILLE
 9 VET IKKE

*22.

Jeg skal nå nevne noen påstander om innvandrere. Er du helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig i disse påstandene?

HELT ENIG	NOKSÅ ENIG	BÅDE OG	NOKSÅ UENIG	HELT UENIG	VET IKKE
1	2	3	4	5	9

Det følger økende kriminalitet og voldsbruk med innvandrerne.

112

Nordmenn har vanligvis bedre arbeidsmoral enn innvandrere.

113

Innvandrere er gjennomgående velkvalifiserte mennesker som styrker norsk arbeidsliv.

114

Vi bør øke den økonomiske støtten til innvandrerne slik at de kan bevare sin egen kultur.

115

Innvandrerne som kommer til Norge bør lære seg å følge norske skikker og vaner.

116

Innvandrerne må fritt kunne forkynne og utøve sin egen religion i Norge.

117

Innvandrerne bør kunne oppnå den samme levestandard som er vanlig for nordmenn.

118

I dårlige tider bør vi først og fremst sørge for arbeid til nordmenn.

119

En del av den bolig mangelen vi har i norske byer skyldes innvandringen.

120

Det er en nasjonal oppgave å motta flyktninger og asylsøkere i minst samme omfang som vi har gjort de siste år.

121

De offentlige ressurser som skal gå til asylsøkere, blir i for liten grad brukt hensiktsmessig.

122

*23.

Mener du at loven om innvandringsstopp bør forlenges eller oppheves?

123

- 1 FORLENGES
 2 OPPHEVES
 9 VET IKKE

24.

Mener du at innvandrere bør kunne være selvstendig næringsdrivende på like fot med nordmenn?

124

- 1 JA
 2 NEI
 9 VET IKKE

25.

Mener du at innvandrere bør kunne motta norske pensjoner og trygder på samme vis som nordmenn?

125

- 1 JA
 2 NEI
 9 VET IKKE

*26.

Vil du, ut fra hva du selv føler, si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig i de følgende påstandene?

HELT ENIG	NOKSÅ ENIG	BÅDE OG	NOKSÅ UENIG	HELT UENIG	VET IKKE
1	2	3	4	5	9

Når jeg har planlagt noe
føler jeg meg ganske
sikker på at jeg kan
gjennomføre det.

126

Det finnes klare retnings-
linjer for hva som er
godt og ondt. Disse er
gyldige for alle,
uansett omstendigheter.

127

Jeg føler meg verdifull,
minst like verdifull
som andre.

128

27.

Hvor ofte tror du det skjer at innvandrere blir ansatt framfor nordmenn i arbeidslivet?
Tror du det skjer svært ofte, ofte, av og til, sjelden eller aldri?

- 129
1	☐	SVÆRT OFTE	}	→ 28
2	☐	OFTE		
3	☐	AV OG TIL		
4	☐	SJELDEN		
5	☐	ALDRI	→ 29	
9	☐	VET IKKE	→ 29	

28.

Det sies at innvandrerne arbeider hardere, krever mindre lønn og sjelden fagorganiserer seg. Tror du det er svært vanlig, forholdsvis vanlig, forholdsvis uvanlig eller svært uvanlig at arbeidsgivere tenker slik og ansetter innvandrere framfor nordmenn?

- 130
1	☐	SVÆRT VANLIG
2	☐	FORHOLDSVIS VANLIG
3	☐	FORHOLDSVIS UVANLIG
4	☐	SVÆRT UVANLIG
9	☐	VET IKKE

29.

Har du selv opplevd, eller har du hørt om noen som ikke fikk den boligen de ønsket fordi den ble solgt eller leid ut til innvandrere?

- 131
1	☐	JA, JEG SELV
2	☐	JA, HAR HØRT OM
3	☐	BÅDE OPPLEVD SELV OG HØRT OM ANDRE
4	☐	NEI
9	☐	VET IKKE

30.

En hører av og til sagt at innvandrere med støtte fra det offentlige går forbi nordmenn i boligkøene. Tror du dette er en helt riktig beskrivelse, en nokså riktig beskrivelse, en nokså uriktig beskrivelse eller en helt uriktig beskrivelse av forholdene?

- 132
1	☐	HELT RIKTIG
2	☐	NOKSÅ RIKTIG
3	☐	BÅDE/OG
4	☐	NOKSÅ URIKTIG
5	☐	HELT URIKTIG
9	☐	VET IKKE

*31.

Jeg skal nå lese opp noen påstander som vi av og til hører. Ut fra dine egne erfaringer, vil du si deg helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig i de følgende påstandene?

HELT ENIG	NOKSÅ ENIG	BÅDE OG	NOKSÅ UENIG	HELT UENIG	VEI IKKE
1	2	3	4	5	9

Folk som meg kan nok stemme, men noe annet kan vi ikke gjøre for å innvirke på politikken.

133

Politikken er ofte så innviklet at alminnelige folk ikke kan sette seg inn i hva det dreier seg om.

134

Innsats er viktigere enn hell for å gjøre det bra i livet.

135

Velstandsutviklingen for folk som meg har vært positiv.

136

Mange grupper har fått mer enn de fortjener av velstandsutviklingen.

137

Når jeg sammenligner min økonomi og mine forhold med det som andre har, er jeg svært misfornøyd.

138

Politikerne har ikke sørget for noen velstandsforbedring for folk som meg.

139

32.

Dersom tallet på innvandrere i Norge skulle bli doblet de kommende årene, tror du det ville endre din personlige økonomi i negativ retning, i positiv retning eller ville det ikke gjøre noen forskjell?

140

- 1 NEGATIV RETNING
 2 POSITIV RETNING
 3 INGEN FORSKJELL
 9 VET IKKE, USIKKER

33.

Vil du si at du og din husstand har det økonomisk bedre eller dårligere enn for ett år siden, eller er økonomien omtrent den samme?

141

- 1 BEDRE
 2 DÅRLIGERE
 3 OMTRENT DEN SAMME
 9 VET IKKE

34.

Vil du, ut fra hva du selv føler, si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig i de følgende påstandene?

HELT ENIG	NOKSÅ ENIG	BÅDE OG	NOKSÅ UENIG	HELT UENIG	VET IKKE
1	2	3	4	5	9

Av og til får jeg ikke til noe som helst.

142

Jeg er i stand til å klare det meste like bra som andre.

143

Det kan aldri finnes klare og absolutte retningslinjer for hva som er godt og ondt. Hva som er godt og ondt er avhengig av omstendighetene.

144

35.

Jeg vil nå lese opp noen ulike grupper av personer. Vil du fortelle hvilke du ikke ville ha som nabo? FLERE SVAR KAN AVMERKES.

- 1
- 145 Enslige mødre
- 146 Personer med kriminell fortid
- 147 Personer av annen rase
- 148 Alkoholikere
- 149 Personer med store familier
- 150 Følelsesmessig ustabile personer
- 151 Innvandrere
- 152 Sosialhjelpsmottakere
- 153 IKKE NEGATIV TIL NOEN
-

36.

Jeg vil nå lese igjennom samme listen. Denne gangen gjelder spørsmålet hvilke du ikke ønsker giftet inn i den nærmeste familien din? FLERE SVAR KAN AVMERKES.

- 1
- 154 Enslige mødre
- 155 Personer med kriminell fortid
- 156 Personer av annen rase
- 157 Alkoholikere
- 158 Personer med store familier
- 159 Følelsesmessig ustabile personer
- 160 Innvandrere
- 161 Sosialhjelpsmottakere
- 162 IKKE NEGATIV TIL NOEN
-

37.

Hvordan oppdager du at en person er innvandrер?

INGEN ALTERNATIVER LESES OPP. MERK AV FOR HVERT KJENNETEGN I.O. NEVNER.

- 1
- 163 SPRÅKET, SNAKKER IKKE NORSK ELLER BARE DÅRLIG NORSK
- 164 OPPFØRSELEN, ATFERDEN
- 165 KLESDRAKTEN
- 166 HUDFARGEN, MØRK HUD
- 167 HÅRFARGE, ANSIKTSTREKK
- 168 ANDRE TING VED UTSEENDE
- 169 ANDRE SVAR
- 170 VET IKKE, KAN IKKE NEVNE NOE

38.

Hvor mange innvandrere, iberegnet flyktninger og asylsøkere, tror du det kom til Norge i 1987? IKKE LES OPP NOEN ALTERNATIVER.

171-172

- 1 0-4999
- 2 5000-9999
- 3 10000-14999
- 4 15000-19999
- 5 20000-29999
- 6 30000-39999
- 7 40000-49999
- 8 50000-59999
- 9 60000-69999
- 10 70000 ELLER OVER
- 11 VET IKKE

*39.

Jeg skal nå nevne noen innvandrergupper i Norge. Hvor godt synes du at du kjenner til levemåte og kultur for hver av disse gruppene? Kjenner du dem svært godt, ganske godt, litt eller har du ingen kjennskap til levemåten og kulturen deres?

	SVÆRT GODT 1	GANSKE GODT 2	LITT 3	INGEN- TING 4	VEI IKKE 9	
Chilenere	☐	☐	☐	☐	☐	173
Pakistanere	☐	☐	☐	☐	☐	174
Vietnamesere	☐	☐	☐	☐	☐	175
Dansker	☐	☐	☐	☐	☐	176
Tyrkere	☐	☐	☐	☐	☐	177
Jugoslaver	☐	☐	☐	☐	☐	178
Iranere	☐	☐	☐	☐	☐	179
Polakker	☐	☐	☐	☐	☐	180
Marokkanere	☐	☐	☐	☐	☐	181

40.

Hvor mange ganger i løpet av siste måneden har du:

ANTALL:

Vært tilstede ved gudstjenester i kirken?	☐	182-183
Vært tilstede på andre religiøse møter?	☐	184-185
Hørt andakter og gudstjenester i radio og fjernsyn?	☐	186-187

41.

Hvilket parti ville du stemme på hvis det var Stortingsvalg i morgen?

188-189

1	☐	FREMSKRITTPARTIET
2	☐	HØYRE
3	☐	SENTERPARTIET
4	☐	KRISTELIG FOLKEPARTI
5	☐	VENSTRE
6	☐	ARBEIDERPARTIET
7	☐	SOSIALISTISK VENSTREPARTI
8	☐	NORGES KOMMUNISTISKE PARTI
9	☐	RØD VALGALLIANSE
10	☐	ANDRE PARTIER
88	☐	VET IKKE/VILLE IKKE STEMME
99	☐	VIL IKKE SVARE

42.

Hvor stor brutto inntekt hadde du (og din ektefelle/samboer) i alt i 1987? Med brutto inntekt mener vi samlet inntekt før fradragposter og skatt.

NB! FOR GIFTE/SAMBOENDE IO SKAL SUMMEN AV EKTEFELLENE'S INNTEKT OPPGIS. HVIS IO IKKE HAR EGEN INNTEKT, OPPGIS EKTEFELLENE'S/SAMBOERENS INNTEKT.

190-191

00	☐	INGEN INNTEKT
01	☐	UNDER KR 50 000
02	☐	KR 50 000 - 74 900
03	☐	KR 75 000 - 99 900
04	☐	KR 100 000 - 124 900
05	☐	KR 125 000 - 149 900
06	☐	KR 150 000 - 174 900
07	☐	KR 175 000 - 199 900
08	☐	KR 200 000 - 224 900
09	☐	KR 225 000 - 249 900
10	☐	KR 250 000 - 274 900
11	☐	KR 275 000 - 299 900
12	☐	KR 300 000 - 349 900
13	☐	KR 350 000 - 399 900
14	☐	KR 400 000 - 449 900
15	☐	KR 450 000 - 499 900
16	☐	KR 500 000 - ELLER MER
90	☐	VIL IKKE SVARE
80	☐	VET IKKE, KAN IKKE SI (KRYSSSES BARE AV HVIS IKKE IO ER I STAND TIL Å OPPGI ET NOENLUNDE RIMELIG ANSLAG FOR INNTEKTENS STØRRELSE)

(TIL INTERVJUJEREN: KRYSS AV UNDER FOR HVILKEN INNTEKT SOM ER REGISTRERT I SPØRSMÅL 42:)

192

1	☐	IO'S INNTEKT
2	☐	EKTEFELLENE'S/SAMBOERENS INNTEKT
3	☐	SUMMEN AV BEGGES INNTEKT

INSTRUKS FOR INTERVJUERE

Prosjektnr. 296

UNDERSØKELSE OM HOLDNINGER TIL INNVANDRERE

INNHold:	Side:
I FORMÅL.....	2
II UTVALG, IO-LISTE OG IO-BREV.....	2
1. Utvalget.....	2
2. IO-lista.....	2
3. IO-brev.....	2
III GJENNOMFØRINGEN AV FELTARBEIDET.....	2
1. Innsamlingsperioden.....	2
2. Telefon-/besøksintervju.....	3
3. IO som har flyttet/er midlertidig bosatt på annen adresse i Norge.....	3
IV INSTRUKS TIL UTFYLLING AV SKJEMA.....	3
1. Forsiden.....	3
2. De enkelte spørsmålene.....	4

Antall sider instrukslesing: 3

I FORMÅL

Dette er en landsomfattende undersøkelse om nordmenns holdninger til innvandrere, med Norges almenvitenskapelige forskningsråd (NAVF) og Norges råd for anvendt samfunnsforskning (NORAS) som oppdragsgivere. Undersøkelsen vil bli basert på intervjuer med et representativt utvalg av personer.

Formålet er å kartlegge noen av de oppfatninger og kunnskaper nordmenn har om innvandrere. Det er også et mål å se dette i sammenheng med den sosiale situasjonen intervjuobjektene befinner seg i, og deres holdninger på andre områder. Derfor stilles det også noen spørsmål om folks sosiale og økonomiske situasjon og oppfatninger av noen allmenne spørsmål.

Resultatene fra undersøkelsen skal analyseres av forskningsmiljøer ved flere av universitetene våre, og vil bli brukt som grunnlag for en bedre forståelse av bakgrunnen for de holdninger nordmenn har til innvandrere, og legge et grunnlag for å følge utviklingen i holdningene.

II UTVALG, IO-LISTE OG IO-BREV

1. Utvalget

Til undersøkelsen er trukket et tilfeldig utvalg på ca. 3000 norske statsborgere i alderen 16 - 74 år, blant dem som var med i utvalget for 3. og 4. gang i AKU 1. kvartal 88. I husholdninger der IO er gift er også ektefellen trukket ut. Personer med utenlandsk statsborgerskap er utelatt fra undersøkelsen.

2. IO-lista

Personer som skal intervjues er merket med x til venstre på IO-lista. I husholdninger der IO ikke er hovedperson har vi ført opp hovedpersonene på IO-lista. Dette for å lette intervjuernes arbeid med å finne telefonnr. o.s.v. Disse hovedpersoner skal ikke intervjues.

3. IO-brev

Det er sendt IO-brev til alle de uttrukne personene. I tillegg har foresatte for IO under 18 år fått brev.

III GJENNOMFØRINGEN AV FELTARBEIDET

1. Innsamlingsperioden

Undersøkelsen gjennomføres i tiden 5. - 30. september. Frist for innsending av de siste skjemaene er 1. oktober.

2. Telefon-/besøksintervju

Denne undersøkelsen skal i hovedsak foretas over telefon. IO er orientert om dette i IO-brevet. Besøksintervju foretar du bare når telefonkontakt er umulig, dvs. når IO ikke har telefon, eller andre forhold tilsier at IO bør besøkes (f.eks. hørselshemming).

Personer som bor utenfor en reiseavstand av 1 time tur/retur, og som ikke kan nåes pr. telefon, skal føres som frafall. Intervjuere som har så store områder at "normal" reisetid er ca. 1 time tur/retur, kan strekke reisetiden til henimot 2 timer.

3. IO som har flyttet/er midlertidig bosatt på annen adresse i Norge

IO som har flyttet, eller som midlertidig er bosatt på annen adresse her i landet, kontakter du selv over telefon når dette er mulig. Flyttede IO som ikke nåes på telefon, oppsøker du dersom reisetiden ikke overskrider de avstandene som er nevnt i forrige avsnitt.

Dersom reisetiden blir for lang, tar du kontakt med en intervjuer som bor gunstigere til og overfører IO til ham/henne. Liste over intervjuere som har undersøkelsen har du fått tilsendt.

For IO du selv ikke kan nå eller overføre til annen intervjuer fyller du ut en melding om flytting (rosa) som du sender til SSB.

IV INSTRUKS TIL UTFYLLING AV SKJEMA

1. Forsiden

- A: Kode for bostedsstrøk der IO har sin faste boligadresse, henter du fra tettstedskartet du har i intervjuermen (se s. E2 i denne). Hvis IO har flyttet til en ny fast adresse enn oppgitt på IO-lista, kan du la A stå uten avkryssing, men oppgi ny adresse under punkt B.
- B: For IO som oppholder seg og blir kontaktet på annen adresse enn oppgitt i IO-lista, krysser du av om adressen er midlertidig eller fast og skriver opp adressen og kommunens navn. Kommunenummer tas fra kommunenummerlista (se E3 i intervjuermen). Felt B skal fylles ut selv om IO har flyttet innen kommunen.
- D: Her vil det vanligvis være aktuelt å krysse av under "Arbeid med tildelt IO". Det er bare når du blir bedt om å delta i oppfølging av frafall at rubrikken "Oppfølging av frafall" skal benyttes.

2. De enkelte spørsmålene

Spørsmål det er instruks til er merket med * i skjemaet.

Innledningen:

Med "Nord-Amerika" menes USA og Canada.

"Nord-Europa" omfatter mer enn Norden. Storbritannia, Vest-Tyskland og og andre land i Nord-vest-Europa regnes også med.

Spm. 1:

Med "nærmeste familie" menes foreldre, søsken, barn og ektefelle/samboer.

NB! De som svarer at de har innvandrere i sin nærmeste familie, skal ikke regne med sin egen nærmeste familie når de svarer på spørsmål 2, 3, 9, 10 osv., dvs. der hvor det er spørsmål om kontakt med innvandrere.

Spm. 3, 13 osv.:

Med "kontakt" menes at man minst hilser på, eller veksler ord med hverandre.

Spm. 15:

Med "privat" kontakt menes her kontakt utenom skole eller arbeidssted.

Spm. 21:

Her er det bare spørsmål om å bli valgt som stortingsrepresentant.

Det er ikke spørsmål om stemmerett ved stortingsvalg.

Spm. 22: Med "nordmenn" menes her personer som er født og oppvokst i Norge.

Spm. 23:

Loven om innvandringsstopp er en lov innført i 1975 som setter begrensinger på innvandringen til Norge.

Spm. 26 og 31:

Slike spørsmål er tatt med for å få et bilde av om folks oppfatning av personlige og moralske forhold kan ha sammenheng med oppfatning av innvandrere.

Spm. 39:

"Dansker" er ikke med i definisjonen av innvandrere i innledningen av spørreskjemaet. De er likevel tatt med i dette spørsmålet, som en kontrollgruppe.

IO-BREV

Deres ref.:

Vår ref.:
OVA/Sted/Dato:
Oslo, 26. august 1988

UNDERSØKELSE OM HOLDNINGER TIL INNVANDRERE

Statistisk Sentralbyrå skal på oppdrag fra Norges allmennvitenskapelige forskningsråd (NAVF) og Norges råd for anvendt samfunnsforskning (NORAS) gjennomføre en undersøkelse om holdninger til innvandrere. Undersøkelsen omfatter ca. 3000 personer som er trukket tilfeldig ut blant dem som var med i utvalget til arbeidskraftundersøkelsen i første kvartal i år. De er en av dem som er trukket ut, og vil i nærmeste framtid bli kontaktet av en av våre intervjuere. Kontakten vil skje pr. telefon dersom det er mulig.

Svarene som gis er underlagt taushetsplikt, og vil bli oppbevart på en betryggende måte. Opplysninger fra arbeidskraftundersøkelsen vil bli knyttet sammen med svarene i denne undersøkelsen. Oppgavene vil bli brukt bare til å utarbeide statistikk. Det vil aldri bli kjent utenom Statistisk Sentralbyrå hva den enkelte har svart.

Det er bare mens den statistiske bearbeidingen pågår at opplysningene blir oppbevart i en slik form at de kan føres tilbake til den enkelte oppgavegiver. Når dette arbeidet er avsluttet om ca. ett år, vil skjemaene bli tilintetgjort på en betryggende måte. Fra da av vil opplysningene ikke kunne føres tilbake til dem som har svart.

Det er frivillig å delta i undersøkelsen, men skal resultatet bli tilfredsstillende, er det viktig at alle i utvalget blir med. Vi kan ikke intervju andre i stedet for dem som er trukket ut. Dersom De ønsker nærmere informasjon, kan De henvende Dem til Intervjukontoret (02/41 38 20).

Vi håper at De får anledning til å svare på spørsmålene våre og takker på forhånd for hjelpen. Vi vil samtidig nytte anledningen til å takke dem som har deltatt i arbeidskraftundersøkelsen.

Vennlig hilsen

Gisle Skancke
Kst. adm. direktørEinar Jensen
Byråsjef